

СЛОБОДАН Љ. ЂУРОВИЋ
Завод за израду новчаница,
Београд

УДК 655.11

ПУТ ОД А ДО Ш У ПОЛИГРАФСКОМ КОСМОСУ

(*Пуџ до књиџе* / Миле Грозданић. - Београд : Публикум, 2007)

Пуџ до књиџе је веома комплексно ауторско дело, које садржајем и формом представља временску и духовно-развојну вертикалу у настанку људских записа, а касније и књиџе.

Књиџа је плод вишедеценијског истраживачког рада аутора, професора Милета Грозданића, на феномену графичког обликовања и њеног дизајна, који се манифестовао у високопрофесионалном приступу у анализи традиционалних графичких постулата, чији корени датирају из времена од око 3.000 година пре Христа, као и анализи развојне фазе графичке процесне технологије Гутенбергове галаксије, и њеном изузетном значају у обликовању и дизајну књиџе постсредњовековне епохе.

На свом историјском и развојном путу књиџа је прошла кроз више фаза до Гутенберга, које су различито временски трајале, од глиненых плочица, свитака, кодекса, ксилографске књиџе и инкунабула, када је „графички занат“ попримио убрзанији развојни тренд, стремећи, као и целокупна светска духовност у ширем смислу, савременијем, технички реалнијем развоју, у овом случају, машинском или врућем слогу, односно машинописаћем слогу, што се сматра златном епохом књижног издаваштва.

Својим вишемиленијумским трајањем, књиџа је постала суживотни феномен људи и верни записничар и пратилац цивилизација.

Књиџа има за циљ два основна принципа:

- да се осветле токови обликовања књиџе и њеног општег развоја, и
- да се што потпуније „књигом о књиџи“ презентују могућности пута њене материјализације, од рукописа до књиџе.

Књига је написана у седам поглавља која представљају временске, уметничке и графичко-дизајнерске специфичности у настајању књиге, њеном развоју, историјској улози у развоју свести и духовности, општости записа и архивирању учињеног, а у корист будућег.

Њен садржај оплемењен је са преко 1.300 репродукција и око 600 струковних појмова.

Прво поглавље „Писмо“ у суштини третира знаке којима су у историји стварана различита писма: сликовно-пиктограм (графички целивита слика догађаја) и идеограм (који се креће ка знаку алфабета).

Аутор у развоју писма посебну пажњу придаје појави штампарства, односно алфабегу, пре и после проналаска штампарске пресе.

У поглављу „Сликарство-графички поступци“, Грозданић, на њему својствен начин дугогодишњег педагога, објашњава поступке сликарских техника, са посебним освртом на књижно сликарство-минијатуру, илустрацију, виџету, односно графику и њене битне технике и правце, који су од изузетног значаја за књигу, гледано са историјског, али и савременог становишта.

У овом делу, веома карактеристично за књигу, дефинисани су појмови фотографије, репродуктивне фотографије, фотомонтаже са карактерним тумачењем растрирања вишетонских оригинала за репродукцију.

Треће поглавље „Књига“, представља, у ствари, ауторову анализу приступима ка материјализацији књиге. Његов основни принцип у том правцу односи се на књигу као објекат удружених стваралаца: писца текста, ликовног уметника (дизајнера), издавача и осталих стручњака у полиграфији, који треба да обједине мисаони (садржајни) елеменат књиге са њеним визуелно-естетским елементима, који јој уз све то дају и атрибут скулптуралне форме.

Кроз четврто („Начела“), пето („Слово-линија, украс“) и шесто поглавље („Од рукописа до књиге“), аутор високостручно образлаже смернице по којима се може стићи до књиге, чији квалитет сагледан из вишеугаоне визууре задовољава савремено захтеване критеријуме, а нарочито са аспекта

компилације њене садржајности, типографско-графичке визуелности и вишедимензионе форме.

У последњем, седмом поглављу („Нове могућности“), аутор се фокусира на област дигиталне технологије, њених високих технолошких могућности и непредвидивих домета у будућности.

Али, Миле Грозданић ипак, на крајње професионалан начин, енергијом дугогодишњег сопственог искуства и акумулираних знања, упозорава на опасност да књигу преузму „савремени дизајнери“, без ликовно-цртачке културе, оптерећени моћном рачунарском технологијом и, у крајњем, књигу оставе без душе и од ње направе плагијат књизи, која је развијана вековима.

Аутор, такође, ставља нагласак на сваку појединачну страну књиге, која би по њему требало да има карактер ликовне појаве за себе, атрибутивну имагинацију аутора, али истовремено и нераскидиви део целине што је претвара у правила уметничке и графичке технологичности и садржајно-визуелне прихватљивости.

Књига дефинитивно не даје готова правила за дизајнерско обликовање у струци, али обиљем примера инвентивном ствараоцу може представљати темељ за креативну надградњу.

Књига ове врсте појављује се једном у веку неког народа и, по правилу, остаје генерацијама које долазе као подстицај да раде на њеној допуни, кроз развојна достигнућа епохе којој животом и делањем припадају.